

Anmeldelser

Jørgen Grønnegård Christensen og Marius Ibsen, *Bureaukrati og bureaukrater*, Herning: Forlaget Systime 1991, 146 sider, kr. 118,00.

Det er en overordentlig god bog. Lad det være sagt straks og som en sammenfattende vurdering af *Bureaukrati og bureaukrater*. Bogen er skrevet af en teoretiker med stor sans for det virkelige liv og en praktiker med stor sans for det teoretiske. Dét samarbejde har ført til en meget solid og nærværende analytisk beskrivelse af dansk offentlig forvaltning. Det kan være, at bogen handler mere om bureaukrati end om bureaukrater, men man lægger den ikke fra sig uden at have fået styrket sin opfattelse af »forvaltning« som noget meget levende – en dynamisk og organisk del af samfund og hverdagsliv.

Forfatterne mener indledningsvis, at bogen – skønt møntet på universitetsundervisning – ikke kræver nævneværdige forkundskaber. Det er vel rigtigt og afspejler den direkte og forståelige fremstillingsform, som er lagt til grund. På den anden side vil den dybere forståelse og egentlige rækkevidde af værkets mange synsvinkler og pointer næppe blive opnået uden tilegnelse af supplerende viden. Det være sig bureaukratisk erfaring og/eller politologisk og forvaltningsteoretisk indsigt. Men netop her ligger bogens styrke: På én gang vidensgenerator og appetitvækker. Endog oplæg til diskussion.

Det må være en stor gevinst for forvaltnings-studerende at have denne fremstilling ved hånden. Og så kan den for øvrigt være mindst lige så nyttig for den store gruppe praktisk beskæftigede administratorer, som i de daglige arbejdsfunktioners malstrøm kan have svært ved at holde »helikopter-evnen« intakt.

Hvad handler den så om mere specifikt? – Kapitel 1 giver bolden op med en faktuel oversigt over den offentlige sektors omfang, opgaver og organisationsformer. Samme sted præsenteres de teoretiske indfaldsvinkler, som mere eller mindre eksplicit styrer fremstillingens efterfølgende afsnit. Fingeren sættes præcist på en række højaktuelle dimensioner som: Bureaukrati og marked; hierarki og demokrati; centralisering og decentralisering; effektivitet og retssikkerhed; organisationskultur og professionalisering.

Kapitlerne 2 og 3 beskriver henholdsvis den statslige og den kommunale sektor: overvejende ud fra en strukturel synsvinkel. Især beskrivelsen af kommunerne går dog ganske langt i drøftelsen af faktiske interaktionsmønstre og funktionsmåder. I kapitel 4 behandles det vigtige og vanskelige spørgsmål om tværgående koordination; både statsligt og (amts-)kommunalt samt mellem de to hovedsektorer indbyrdes. Både koordinationens nødvendighed, dens faktiske former og – undertiden – umulighed drøftes.

Kapitel 5 fokuserer på organisationskultur: »...et rimeligt stabilt sæt af antagelser, meninger og værdier, der er fælles for medarbejderne i en organisation.« Belysningen sker især igennem iagttagelse af rekrutteringsmønstre, karrieremu-

Anmeldelser

Jørgen Grønnegård Christensen og Marius Ibsen, *Bureaukrati og bureaukrater*, Herning: Forlaget Systime 1991, 146 sider, kr. 118,00.

Det er en overordentlig god bog. Lad det være sagt straks og som en sammenfattende vurdering af *Bureaukrati og bureaukrater*. Bogen er skrevet af en teoretiker med stor sans for det virkelige liv og en praktiker med stor sans for det teoretiske. Dét samarbejde har ført til en meget solid og nærværende analytisk beskrivelse af dansk offentlig forvaltning. Det kan være, at bogen handler mere om bureaukrati end om bureaukrater, men man lægger den ikke fra sig uden at have fået styrket sin opfattelse af »forvaltning« som noget meget levende – en dynamisk og organisk del af samfund og hverdagsliv.

Forfatterne mener indledningsvis, at bogen – skønt møntet på universitetsundervisning – ikke kræver nævneværdige forkundskaber. Det er vel rigtigt og afspejler den direkte og forståelige fremstillingsform, som er lagt til grund. På den anden side vil den dybere forståelse og egentlige rækkevidde af værkets mange synsvinkler og pointer næppe blive opnået uden tilegnelse af supplerende viden. Det være sig bureaukratisk erfaring og/eller politologisk og forvaltningsteoretisk indsigt. Men netop her ligger bogens styrke: På én gang vidensgenerator og appetitvækker. Endog oplæg til diskussion.

Det må være en stor gevinst for forvaltnings-studerende at have denne fremstilling ved hånden. Og så kan den for øvrigt være mindst lige så nyttig for den store gruppe praktisk beskæftigede administratorer, som i de daglige arbejdsfunktioners malstrøm kan have svært ved at holde »helikopter-evnen« intakt.

Hvad handler den så om mere specifikt? – Kapitel 1 giver bolden op med en faktuel oversigt over den offentlige sektors omfang, opgaver og organisationsformer. Samme sted præsenteres de teoretiske indfaldsvinkler, som mere eller mindre eksplicit styrer fremstillingens efterfølgende afsnit. Fingeren sættes præcist på en række højaktuelle dimensioner som: Bureaukrati og marked; hierarki og demokrati; centralisering og decentralisering; effektivitet og retssikkerhed; organisationskultur og professionalisering.

Kapitlerne 2 og 3 beskriver henholdsvis den statslige og den kommunale sektor: overvejende ud fra en strukturel synsvinkel. Især beskrivelsen af kommunerne går dog ganske langt i drøftelsen af faktiske interaktionsmønstre og funktionsmåder. I kapitel 4 behandles det vigtige og vanskelige spørgsmål om tværgående koordination; både statsligt og (amts-)kommunalt samt mellem de to hovedsektorer indbyrdes. Både koordinationens nødvendighed, dens faktiske former og – undertiden – umulighed drøftes.

Kapitel 5 fokuserer på organisationskultur: »...et rimeligt stabilt sæt af antagelser, meninger og værdier, der er fælles for medarbejderne i en organisation.« Belysningen sker især igennem iagttagelse af rekrutteringsmønstre, karrieremu-

ligheder og -forløb. Trods visse udviklings- og fornyelsespres bekræftes indtrykket af ringe mobilitet og »lukkede verdener«.

Det sjette og sidste kapitel er klart det mest originale og på mange måder mest spændende. Her diskuteres spørgsmålet, om der er en – ikke tilfældig – sammenhæng mellem det offentlige organisation, dets opgaver og dets omgivelser. Hvad afhænger af hvad og hvorfor? Drøftelsen tager udgangspunkt i et sæt af hypoteser, men gennemføres i form af en konkret gennemgang af en række artsforskellige forvaltningsområder: Politi, miljø, arbejdstilsyn, sygehusvæsen, folkeskolen, udenrigstjenesten, finansministeriet. Her er godt stof – også til eftertanke.

Er der ikke noget kritisk at sige om bogen? Jovist. – I småtingsafdelingen for eksempel: Sine steder dårlig korrektur røbet ved fejl og manglende ord. Irriterende sjusk. På det substantielle felt er der områder, som nemt kunne være løftet til et bedre niveau – for eksempel: Uddybning af Webers begreb om »Zweck-rationalität«; klarlæggelse af magistratsstyret via et diagram samt analogi til ministerstyret; den kollegiale styreform som begreb; aktuelle offentlige diskussioner vedrørende økonomisk ansvar og risici forbundet med kommunale virksomheder; inddragelse af nyere organisationskultur-analyser for slet ikke at tale om aktuelle principalsager – eksempelvis forholdet mellem ministre og embedsmænd! For blot at nævne nogle få aspekter.

Men jeg skal i øvrigt undlade at falde i den kritiker-grøft, der hedder: »Man kunne også have behandlet...«. En del af de ønskelige uddybninger og tilgrænsende emner vil antagelig blive behandlet i de øvrige fire bøger, som planlægges i serien. Ud fra bogens egne præmisser og dens kompakte omfang af bare 140 tekstsider vil jeg slutte som begyndt: »Det er en overordentlig god bog«!

Niels Refslund Poulsen
Dansk Olie og Naturgas A/S

Anton Ehlers (red.), *Magtens tænker. Om Machiavelli og statskunst fra renæssance til nutid*, København: Akademisk Forlag, 1992, 116 s., kr. 142,00.

Machiavelli er en af politologiens klassikere. Sammen med Tocqueville indtager han en særstilling i vores kongerække, fordi hans sigte i første række er empirisk, mens det normative er noget man må analysere sig frem til hos ham. Dermed synes han åndsbeslægtet med så meget af dette århundredes politologi og derfor mere relevant end mange andre af de store gamle.

Den foreliggende lille bog har seks forfattere. De har drøftet deres afsnit med hinanden, og en del af indlæggene og svarene er taget med, hvilket gør bogen mere levende og sine steder også forbløffende. Et eksempel nævnes nedenfor.

For politologer bliver bogen særlig interessant ved at ingen af forfatterne er politolog. En af dem er historiker (Uffe Østergård), en teolog (Jan Lindhardt), to idéhistorikere (Anton Ehlers og Lars-Henrik Schmidt), hvortil kommer to med tilknytning til diplomatiet (danskeren Lars Vissing og svenskeren Anders Ehn-